

Visie Veehouderij Venray

Ontwerp 16 oktober 2017

Ontwerp Visie Veehouderij Venray

16 oktober 2017

Gemeente Venray

Raadhuisstraat 1

5801 MB Venray

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Visie	4
3.	De doelen.....	7
3.1.	Verbeteren van de basiskwaliteit.....	7
3.2.	Ontwikkeling op de juiste locatie	9
3.3.	Sturen achterblijvers en stoppers	9
4.	Vervolgaanpak.....	11
4.1.	Actualisatie en verbrede werking geurverordening	11
4.2.	Aanpak onbenutte ruimte	12
4.3.	Actualisatie bestemmingsplan/omgevingsplan.....	13
4.4.	Integrale aanpak veehouderij	13
4.5.	Opstellen monitoring.....	14
4.6.	Inzet toezicht en handhaving	14
5.	De dialoog 2015 en ateliers 2017.....	15
5.1.	De dialoog 2015	15
5.2.	Thematische ateliers.....	16
5.3.	Integrale ateliers	20
5.4.	De mening van de inwoners	21

1. Inleiding

Het voorliggend ontwerp bevat een visie op de veehouderij in het buitengebied van de gemeente Venray. De visie moet bijdragen aan een goede balans tussen de ontwikkelingsruimte voor de veehouderij en de bescherming van een goed woon- en leefklimaat voor de inwoners.

De aanleiding om een visie op te stellen komt voort uit de brede maatschappelijke dialoog veehouderij die in 2015 heeft plaatsgevonden (Dialoog Veehouderij Venray 2015). Met het opstellen van deze visie wordt voldaan aan één van de aanbevelingen die naar aanleiding van de dialoog zijn vastgesteld.

De maatschappelijke discussie rondom veehouderij in Venray is niet uniek. Elders in de provincie en vooral in de provincie Noord-Brabant vinden discussies en wijzigingen van beleid en regelgeving plaats. De felheid van die discussies en de sociale polarisatie in Noord-Brabant zijn in de gemeente Venray niet aan de orde. Wel voert de maatschappelijke discussie steeds meer de boventoon en vormt een onderdeel van het gesprek aan menig keukentafel. Bij de diverse betrokkenen in Venray is er het besef dat er sprake is van een kantelmoment.

Om deze maatschappelijke discussie in de gemeente Venray een plek te geven bij het opstellen van de visie is tijdens een vijftal ateliers (Ateliers Veehouderij Venray 2017) met een groep ondernemers, burgers, leden van de raads werkgroep, wethouders en een aantal experts, de input voor de visie opgehaald (hoofdstuk 5). De resultaten van deze ateliers zijn leidend voor de visie.

De visie (hoofdstuk 2) kan worden gezien als een bouwsteen vooruitlopend op de Omgevingswet en de nog op te stellen gemeentelijke omgevingsvisie.

De visie vormt als het ware een stip op de horizon en krijgt een nadere uitwerking door de formulering van de doelen in hoofdstuk 3. Voor het bereiken van deze doelen is in hoofdstuk 4 de vervolgaanpak beschreven. Het bestaat uit een aantal maatregelen die nog nader moeten worden uitgewerkt.

2. Visie

De veehouderij in de gemeente Venray heeft zich in 2030 sterk duurzaam ontwikkeld. Onder duurzaam verstaan wij een economisch krachtige veehouderij met veel aandacht voor mens, dier, milieu, gezondheid en leefomgeving. Deze ontwikkeling moet nu worden ingezet met accent op maatwerk, draagvlak, eigen verantwoordelijkheid, innovatie en koersvast.

De veehouderij is een onlosmakelijk deel van de gemeenschap in Venray. De veehouderij vormt een belangrijke bijdrage aan de economie van Venray. Tegelijkertijd is er de stellige overtuiging dat de economische ontwikkeling van de veehouderij ook gericht moet zijn op een zorgvuldige aandacht voor de leefomgeving. Vanuit de ondernemers wordt aangegeven dat bedrijfsontwikkelingen noodzakelijk zijn om de effecten op de omgeving verder te verminderen.

Bij de duurzame ontwikkeling van de veehouderij staat de gezondheid van de mens centraal. Daarom richt de gemeente zich bij de uitvoering op de volgende doelen:

1. Het verbeteren van het woon- en leefmilieu door het verminderen van de emissie bij veehouderijbedrijven;
2. De ontwikkelingen op de juiste plaats door een verdere ruimtelijke scheiding tussen veehouderijbedrijven en bewoners.;
3. Het versneld vernieuwen van de oude stallen en intrekken van vergunningen bij stoppende bedrijven.

Tijdens de ateliers wordt duidelijk dat er extra inspanningen nodig zijn om het woon- en leefmilieu van omwonenden in Venray te beschermen en te verbeteren. Voor het behoud van het draagvlak bij de inwoners is het van belang dat er bij de ontwikkeling van veehouderijen meer rekening wordt gehouden met de belangen van de omwonenden. Daarbij heerst de breed gedeelde mening dat problemen en sociale polarisatie zoals in Brabantse gemeenten is opgetreden, moet worden voorkomen.

Duurzame ontwikkeling

De issues die spelen rondom de veehouderij zijn breder dan alleen het effect van de veehouderij op het woon- en leefmilieu en de gezondheid van de omwonenden. Zoals de bescherming van waarden op het gebied van natuur- en landschap, de kwaliteit van de bodem en water, het welzijn van dieren, de economische kansen, het mestoverschot en de effecten van de veehouderij op ons klimaat. Niet alleen groei maar ook leegstand en hergebruik van agrarische locaties vragen aandacht. Tijdens alle ateliers stond de overlast die burgers ervaren centraal. Niet dat er geen oog was voor de duurzame ontwikkeling binnen de sector op het vlak van bijvoorbeeld veevoeder, energie, materiaalgebruik of mestverwerking. Echter de zorgen over het woon- en leefklimaat als gevolg van de veehouderij werden zonder meer als grootste opgave gezien. Dit is terug te zien in de gestelde doelen.

Veehouderij met aandacht voor leefomgeving

Momenteel ervaren teveel inwoners hinder van de veehouderij. Deze hinder is niet overal in gelijke mate aanwezig. In delen van het buitengebied is deze hinder afwezig. De hinder is vooral aanwezig bij een aantal dorpskernen en de gebieden waar veel veehouderijbedrijven in het buitengebied aanwezig zijn. Deze hinder uit zich vooral in de vorm van geuroverlast maar ook transport, vliegen en geluid leiden tot ergernis. Sinds het onderzoeksrapport 'Veehouderij en gezondheid omwonenden' (2015) is gepubliceerd, vormt gezondheid een extra aandachtspunt. Leidend zijn de onzekerheden over de vertaling van de effecten van fijnstof en endotoxinen naar de praktijk.

Koersen op 2030 en eerder

Omdat het momenteel onbekend is of een kortere termijn haalbaar is, wordt het jaartal 2030 beschouwd als het uiterste jaartal. De termijn van 2030 ligt voor de één verder weg dan voor de ander. Dat betekent dat lopende de uitvoering van deze visie het gewenst is om tussentijdse doelen en maatregelen af te spreken. Als het bijvoorbeeld haalbaar is om voor 2030 de stalsystemen aan te passen zodat ze voldoen aan de huidige geurnormen, dan is het de vraag wat de gevolgen zijn als de geurnormen worden aangescherpt. Dit wordt pas duidelijk bij de actualisatie van de geurverordening.

Verlagen van de emissies

De gemeente wil dat de emissies (geur, ammoniak, fijn stof en endotoxinen) voldoende snel afnemen en het aantal overlastlocaties snel daalt. Dat betekent dat nieuwe overlast moet worden voorkomen en dat ontwikkeling gepaard moet gaan met een verbetering. Veehouderijen die niet ontwikkelen maar wel de emissie kunnen verminderen (stilzitters), worden aangesproken. Vooral daar waar het gaat om terugdringen van overlast uit verouderde stallen. De gemeente maakt daar waar nodig en mogelijk gebruik van het wettelijk instrumentarium dat haar ter beschikking staat om de gewenste ontwikkeling van de veehouderij te beïnvloeden. Het gaat daarbij om de richting en de termijnen waarbij resultaten worden geboekt. Zo wil de gemeente de stilzitters in beweging krijgen als dat van belang is voor het verbeteren van het woon- en leefmilieu voor de omwonenden van die veehouderijen.

En ontwikkelen op de juiste plek

Het doel is dat de veehouders in Venray op goede locaties door ontwikkelen en zo in staat zijn hun goede concurrentiepositie te blijven benutten, te innoveren, diervriendelijk te produceren en gezondheidsrisico's te minimaliseren. Daarmee kunnen zij een bijdrage blijven leveren aan de welvaart en het welzijn in de gemeente Venray. Goede locaties liggen op voldoende afstand van de kernen en bebouwingsconcentraties in het buitengebied, zijn goed ontsloten en goed ingepast in de omgeving.

Ook ruimte voor ontwikkeling

Kortom, de gemeente Venray blijft ruimte bieden voor bedrijfsontwikkeling, maar de kaders waarbinnen zullen door de gemeente flink worden aangescherpt. De gemeente gaat gebruik maken van haar wettelijke bevoegdheden om invulling te geven aan de ambities. Bij het concretiseren van de ambities zal de gemeente rekening houden met het uitgangspunt dat de ondernemers in staat zijn om verdienmodellen te behouden en te ontwikkelen zodat er financiële ruimte is voor het treffen van maatregelen gericht op milieu, dierenwelzijn, de inpassing en het minimaliseren van gezondheidsrisico's. Uiteindelijk komt de hoofdrol te liggen bij de ondernemer omdat de gevraagde ontwikkelingen grotendeels op het bedrijf gaan plaatsvinden.

Ook inzet op verplaatsten en stoppen

Naast de inzet op emissieverlaging door verdergaande toepassing van technieken is een verlaging ook mogelijk door het verplaatsen of door het stoppen van veehouderijbedrijven. Met name rondom de kernen is de inzet gericht op verplaatsen of stoppen. Terwijl bij een clustering van veehouderijbedrijven wellicht het verplaatsen van een burgerwoning de meest effectieve maatregel is om overlast te beperken.

Ambitiedocument LLTB

De Limburgse Land- en Tuinbouw Bond zet in haar ambitiedocument (juli 2017) in op extra reductie van de uitstoot door veehouderijen. Om draagvlak te houden bij burgers, overheden en belangenorganisaties is het de bedoeling om Best Beschikbare Technieken (BBT) direct toe te passen bij (ver)nieuwbouw en op middellange termijn (uiterlijk in 2030) ook bij bestaande stallen. Voorwaarde is dat individuele bedrijven ontwikkelingsruimte behouden om de extra milieumaatregelen te kunnen betalen en om in te spelen op de vraag van de consument naar producten volgens concepten met meer dierenwelzijn.

Sturen op dierenaantallen is geen doel

Het sturen op dierenaantallen in Venray is nu niet aan de orde. Voor de gemeente staat het voorkomen van overlast en een afwaartse beweging rond kernen en andere gevoelige functies centraal. Er wordt ontwikkelruimte geboden, maar wel binnen (strakkere) grenzen. Dat kan tot een uitkomst leiden dat er op een aantal plekken of deelgebieden weinig of geen mogelijkheden meer zijn voor uitbreiding van het aantal dieren. Daarnaast kan de gemeente er voor kiezen om via een herziening van bestemmingsplan of geurnormen een ongewenste intensivering op bepaalde locaties te voorkomen.

Sturen op dierenaantallen kan wel aan de orde komen als dit op provinciaal niveau wordt overwogen indien de door het Rijk aangekondigde wet 'dierenaantallen en volksgezondheid' van kracht wordt. Met deze wet krijgen provincies de mogelijkheid om grenzen te stellen aan dierenaantallen in een gebied, per veehouderij of per oppervlakte-eenheid.

3. De doelen

Om de visie te realiseren is het noodzakelijk om deze nader te concretiseren. Tijdens de ateliers kwamen een aantal heldere doelstellingen naar voren. Bij de verdere uitwerking wordt uitgegaan van deze drie doelen.

3.1. Verbeteren van de basiskwaliteit

Verbeteren en borgen van een goed woon- en leefmilieu voor omwonenden van veehouderijen en afname aantal overlastlocaties.

In relatie tot de veehouderij is het woon- en leefklimaat in delen van het landelijk gebied goed. Het is de bedoeling dat deze kwaliteit wordt geborgd. In de andere delen van het landelijk gebied is het woon- en leefmilieu voor de omwonenden van de veehouderij matig tot slecht. De inzet is vooral gericht op het geleidelijk verbeteren van deze kwaliteit. Daarbij krijgen de gebieden waar sprake is van de hoogste overschrijding en de meeste bewoners worden geraakt, de hoogste prioriteit.

Een verbetering van het woon- en leefklimaat is mogelijk door een afname van de emissies van geur, fijn stof, ammoniak en endotoxinen in Venray. Ook geluid en transport kunnen het woon- en leefklimaat beïnvloeden. Leidend bij het bepalen van het woon- en leefklimaat is de geurbelasting. Enerzijds omdat de gemeente met de geurverordening (paragraaf 4.1.) beschikt over een instrument om hier gericht op te sturen, waarbij rekenmodellen en toetsingskaders beschikbaar zijn. Anderzijds is de verwachting dat het beperken van de geuremissie ook zal leiden tot vermindering van de uitstoot van andere emissies, zoals fijn stof (vooral het rijk is hiervoor het bevoegd gezag), ammoniak (rijk en provincie) en endotoxinen (waarschijnlijk rijk). Zodra er meer bekend is over de sturingsmogelijkheden rondom endotoxinen kan dit leiden tot een verdere aanscherping. Verder wordt hierbij afgestemd met het provinciaal beleid omtrent ammoniak (en mogelijk de nieuwe wet veedichte gebieden).

Het aanvaardbaar woon- en leefklimaat wordt als doel per (deel)gebied vastgesteld. Deze kwalificatie zal worden gereguleerd via de geurverordening en het bestemmingsplan. Zodra de actuele inzichten op het gebied van gezondheid beschikbaar zijn, worden deze in procedures en besluitvormingstrajecten verankerd. Om een indicatie te geven van de termijn die de gemeente voor ogen staat met betrekking tot de afname van de emissies en de overlast, kan de opgave voor het onderwerp geurhinder als volgt worden geconcretiseerd:

- Een halvering van het aantal overschrijdingen van de huidige normen voor de cumulatieve geurbelasting in 2025, nagenoeg geen overschrijdingen meer van de huidige normen voor cumulatie in 2030;
- Geen overschrijdingen meer van de huidige individuele geurnormen in 2030.

De wens is uitgesproken dat stilzitters met verouderde stallen worden aangesproken op het verminderen van de emissie. Hiervoor wordt gekeken naar een verruiming van de wettelijke mogelijkheden in de geurverordening. Daarnaast zal voor het verminderen van de overbelaste situaties een beroep worden gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de ondernemers voor het nemen van bovenwettelijke

maatregelen. Uitgaande van hun investeringsritme wordt van hen verwacht dat ze maatregelen treffen. In het algemeen is een frequent toezicht op de veehouderij noodzakelijk om overlast te voorkomen.

Bij een verdere verlaging van emissies van de veehouderij is het noodzakelijk dat de nieuwste of vernieuwende technieken worden toegepast. Er wordt actief aansloten bij trajecten gericht op innovaties van stalsystemen die gericht zijn op verbetering van prestaties voor mens, dier en ondernemer.

Een monitoring is gewenst om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de veehouderij, de dieren aantallen, de emissies, de berekende en, voor zover mogelijk, de gemeten luchtkwaliteit.

3.2. Ontwikkeling op de juiste locatie

Meer scheiding tussen veehouderij en bewoners in kern en woningen in het buitengebied.

De verspreiding van de veehouderijbedrijven binnen de gemeente Venray is divers. In het noordoosten is een beperkt aantal veehouderijbedrijven aanwezig terwijl in het zuidwesten het aantal veehouderijbedrijven het hoogst is. Of een veehouderijbedrijf op een goede locatie ligt, is afhankelijk van de omgeving: de burgerwoningen, een goede ontsluiting en ruimte voor ontwikkeling. Bij de afweging of er sprake is van een goede locatie wordt vanuit de ateliers ingezet op een scheiding van veehouderij en bewoners.

Met name rondom de kerkdorpen Ysselsteyn, Leunen, Oirlo en Castenray liggen nog meerdere veehouderijbedrijven. Het ontwikkelingsperspectief hier is éénduidig: inzet op verplaatsen of beëindigen van veehouderijbedrijven dicht bij de kern (afwaartse beweging). In samenwerking met ondernemer, gemeente en andere partijen wordt ingezet op maatwerk (samenvoegen locaties, verplaatsing, hergebruik vrijkomende bebouwing). Tegelijkertijd zal de ontwikkelingsruimte rondom de kernen worden beperkt (via geurverordening en bestemmingsplan). Aangezien het doel is om de geuremissie (en overige overlast) te verminderen tot een aanvaardbaar niveau, is het mogelijk dat er in de toekomst nog bedrijven bij de kern kunnen blijven mits zij fors investeren in emissiereductie.

Ook in het landelijk gebied liggen veehouderijbedrijven en burgerwoningen dicht bij elkaar. Hoewel het doel hier ook duidelijk is (meer scheiding tussen veehouderij en burgers) kan het gewenste perspectief voor dergelijke gebieden verschillen en minder eenduidig zijn. Naarmate één van beide functies de overhand heeft, is het ontwikkelingsperspectief voor het gebied duidelijker. Waar veel (blijvende) veehouderijbedrijven liggen, kan het een betere optie zijn om een burgerwoning te verplaatsen. Nu is het gebruikelijk dat alle omliggende veehouderijbedrijven investeren in verdergaande emissie reducerende technieken. Ook hier is sprake van maatwerk waarbij zowel ondernemer, burger en gemeente aan zet zijn.

3.3. Sturen achterblijvers en stoppers

Verlagen van de emissie bij bedrijven met verouderde stallen, het voorkomen van benutting van oude rechten op slechte locaties. Handhaven van de stoppersregeling en daar emissies schrappen

De ervaring leert dat de huidige overlast vooral ontstaat bij locaties met verouderde stallen. Vaak zijn dit locaties waar onduidelijk is welk toekomstperspectief het bedrijf heeft. De ondernemer die met het veehouderijbedrijf wil doorgaan zal moeten investeren in nieuwe stallen om de emissie te verlagen. Ligt de veehouderij op een slechte locatie dan is de kritische vraag aan de orde of de doorontwikkeling ter plaatse wenselijk is of dat er andere oplossingen haalbaar zijn?

Naast verouderde stallen kan er ook sprake zijn van onbenutte ruimte (of latente ruimte). Deze onbenutte ruimte bestaat uit het verschil tussen hetgeen een ondernemer heeft vergund en de daadwerkelijk aanwezige situatie. Behalve het houden van minder dieren dan vergund, kan er ook ruimte op het

bouwvlak bestaan die niet wordt gebruikt. Verouderde locaties waar onbenutte ruimte (in vorm van vergunning en bouwvlak) aanwezig is, biedt andere ondernemers de kans om deze locatie op te kopen voor de verdere uitbreiding van hun bedrijf. Als dit veehouderijbedrijf op een niet duurzame locatie ligt (bijvoorbeeld dicht bij de kern) kan een dergelijke aankoop leiden tot een ongewenste ruimtelijke ontwikkeling.

De komende jaren zal er een transformatie in het landelijk gebied plaatsvinden als gevolg van een groeiend aantal stoppende agrarische bedrijven terwijl de blijvende bedrijven een grotere omvang krijgen. Voor de inrichting van het buitengebied op langere termijn is het nodig dat de agrarische functie van niet in gebruik zijnde bedrijven worden geschrapt in de gebieden waar ander gebruik leidend is (bijvoorbeeld gericht op toerisme of wonen). Als een niet in gebruik zijnde veehouderijbedrijf op een duurzame locatie ligt, geeft dit weer kansen om hier een veehouderijbedrijf uit de omgeving van de kernen naar toe te verplaatsen.

De stoppersregeling omvat een landelijk gedoogbeleid voor stoppende veehouderijen die niet voldoen aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit emissiearme huisvesting. De stoppersregeling geldt voor veehouderijen die stoppen voor 1 januari 2020. Met de betreffende bedrijven zal tijdig in overleg worden getreden om eventueel met maatwerk te komen tot een nieuwe passende bestemming. Bedrijven die alsnog besluiten om door te gaan dienen direct volledig emissiearm te worden uitgevoerd.

4. Vervolgaanpak

In de voorgaande paragrafen zijn visie en doelen besproken zoals deze in de ateliers zijn opgehaald en gedeeld. Om deze visie en doelen te realiseren wordt in dit hoofdstuk de vervolgaanpak gepresenteerd dat de komende jaren zijn beslag zal krijgen.

De onderstaande maatregelen zijn in de ateliers op hoofdlijnen besproken. Per maatregel wordt de beoogde uitwerking beschreven inclusief de gewenste ambitie. Het concrete ambitieniveau krijgt pas gestalte bij de feitelijk uitwerking van de maatregelen. Op dat moment wordt ook duidelijk op welke termijn welke doelen worden bereikt.

De gemeente kan de ontwikkeling van de veehouderij vooral beïnvloeden via de ruimtelijke ordening (het bieden van planologische mogelijkheden, al dan niet onder voorwaarden) en door het vaststellen van geurnormen voor de veehouderij. Daarnaast heeft de gemeente een uitvoerende taak op het gebied van de vergunningverlening en handhaving.

Ook kan de gemeente de ontwikkeling van de veehouderij beïnvloeden door het hanteren van flankerend beleid voor bedrijven die stoppen of willen verplaatsen. Zij kan ook investeren in de openbare ruimte zoals het verbeteren van wegen of het voeren en organiseren van overleg met ondernemers en omwonenden. Ook stimuleringsmaatregelen zoals experimenteerruimte behoren tot de mogelijkheden.

Bij de uitvoering van onderstaand programma worden de ondernemers en burgers betrokken. De gemeente wil bij de realisatie van de visie de regie voeren om zo de ontwikkelingen in goede banen te leiden zonder afbreuk te doen aan alle belangen in het buitengebied.

4.1. Actualisatie en verbrede werking geurverordening

Om de verbetering van het woon- en leefklimaat te verbeteren is een aanscherping van de geurnormen uit de gemeentelijke Geurverordening noodzakelijk. Bij de actualisatie wordt onderzocht welke effecten er zijn bij een aanscherping van de normen en of er een verfijning van de gebiedsindeling noodzakelijk is. Daarbij wordt ook onderzocht wat de afwaartse beweging van het dorp en het schrappen van onbenutte ruimte bijdragen aan de vermindering van het achtergrondniveau.

Met de actualisatie blijven twee aandachtspunten open. Het aanscherpen van de geurnorm voor een deelgebied betekent dat de koplopers die al hebben geïnvesteerd in moderne stallen (en dus in emissiereductie) minder mogelijkheden hebben om verder te ontwikkelen. Terwijl bedrijven met oude stallen die niets of weinig hebben gedaan aan emissiereductie, juist meer bedrijfsontwikkelingen hebben. Het versneld aanpakken van de oudere stallen levert een grotere emissiereductie op dan de geurnormen fors aan te scherpen. De aanwezige overlast wordt niet alleen veroorzaakt door de verouderde stallen maar ook door bestaande grote overschrijdingen van de geurnorm (de zogenaamde overbelaste situaties). Bij de huidige geurregelgeving kan deze overbelasting in het kader van de vergunningverlening slechts gedeeltelijk worden verminderd.

Vanuit de wens om meer sturing te geven op de achterblijvers en aan overbelaste situaties biedt de toepassing van de Omgevingswet naar verwachting mogelijkheden. Om die reden wil het college van B&W bij de minister van I&M een beroep doen op de Crisis- en herstelwet. Op die wijze kan ze een pilot

verruimde werking van de geurverordening uitvoeren en experimenteren met de mogelijkheden die de Omgevingswet lijkt te bieden. Meerdere gemeenten in Nederland hebben het rijk gevraagd om te anticiperen op de Omgevingswet. Vaak met de vraag om via een bestemmingsplan extra te kunnen sturen. Venray gaat als eerste aan het rijk vragen om extra sturingsmogelijkheden via de gemeentelijke geurverordening mogelijk te maken.

4.2. Aanpak onbenutte ruimte

Zowel bij deelnemers aan de Stoppersregeling als bij bedrijven die mogelijk op termijn stoppen is een actieve benadering noodzakelijk. Als het bedrijf is gelegen op een juiste locatie kan deze locatie dienen als hervestiging voor een veehouderij of een ander agrarisch bedrijf. Is er sprake van een slechte locatie dan is hervestiging ongewenst. Dan vormt het hergebruik van de stallen voor een niet-agrarisch bedrijf of recreatie wellicht een mogelijkheid.

Uitgangspunt is dat hier in eerste instantie de verantwoordelijkheid bij de ondernemer ligt en dat deze verzoekt om de vergunning in te trekken. Daarnaast zal een actieve aanpak vanuit de gemeente nodig zijn om de onbenutte rechten in te trekken. Er is een inventarisatie nodig van de niet benutte rechten (vergunning en bestemmingsplan), een risicobeoordeling en het formuleren van een vervolgaanpak. Met het geheel of gedeeltelijk intrekken van de vergunning verdwijnt nog niet de IV-bestemming op het perceel. Dit kan worden geregeld via het bestemmingsplan.

4.3. Actualisatie bestemmingsplan/omgevingsplan

Het bestemmingsplan buitengebied biedt het ruimtelijk kader voor de ontwikkelingsruimte van de veehouderij. Een actualisatie van de regels is noodzakelijk om de doelen uit deze visie te kunnen realiseren. Dat betekent bijvoorbeeld het beperken van de ontwikkelingsruimte rondom de dorpskernen, het bieden van ruimte op de goede locaties en het schrappen van onbenutte bouwvlakken op niet duurzame locaties. De gemeente kan via het bestemmingsplan de onbenutte rechten (aanduidingsfuncties, bouwvlak) schrappen. Van belang is dat daarbij het creëren van voorzienbaarheid.

Het aanpassen van het bestemmingsplan voor alleen de veehouderijlocaties is niet gewenst. Daarmee wordt voorbij gegaan aan een goede ruimtelijke ordening waarbij alle functies van het landelijk gebied in samenhang met elkaar moeten worden afgewogen. Tegelijkertijd met de opgave rondom de veehouderij zijn er meer ontwikkelingen in het landelijk gebied gaande die een actualisatie noodzakelijk maken. Zoals de verbreding van de landbouwbedrijven (agglomeratielandbouw) en de toename van leegstand.

Dit vraagt om een integrale actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied wat zal resulteren in een omgevingsplan op basis van de Omgevingswet. De mogelijkheden om als gemeente sturing te geven aan de ontwikkeling van de veehouderij, het (her)gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing en het combineren van meerdere beleidsterreinen in plannen en besluiten, worden waarschijnlijk groter na het van kracht worden van de Omgevingswet en de daarbij behorende uitvoeringsregelgeving.

4.4. Integrale aanpak veehouderij

De laatste jaren is gebleken dat de bestaande regelgeving tekort schiet als het gaat om een goede inbedding van de maatschappelijke discussie. De discussie over dierenwelzijn, zorg over volksgezondheid en omvang van de bedrijven zijn niet afdoende te regelen via het vergunningenspoor. Een bijdrage vormt ook het versterken van de contacten tussen ondernemers, burgers en overheid. Zowel de Dialoog 2015 als de gesprekken tussen ondernemers en burgers over bedrijfsontwikkelingen laten zien dat zo meer begrip ontstaat voor ieders belangen en er meer ruimte ontstaat voor het doorvoeren van aanpassingen die niet via vergunningen zijn te regelen. Voor dit proces is een versterking van het netwerk en interactie tussen betrokkenen nodig.

Het uitvoeren van de visie is een langdurig proces dat vraagt om een flexibele aanpak gepaard gaande , indien nodig, met regulering waarbij de visie fungeert als kompas. Ervaring leert dat er volop kansen liggen als er vooral wordt gestuurd op de actuele ontwikkelingen in het veld. Dit vraagt om een sterk netwerk tussen ondernemers, burgers en gemeente. Binnen de gemeentelijke organisatie is van belang dat er een duidelijke aanspreekpunt is en regie op de interne processen. Voor een integrale aanpak is de betrokkenheid nodig vanuit de vakgebieden vergunningverlening (met name milieu), ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, toezicht en handhaving.

4.5. Opstellen monitoring

Om te onderzoeken of alle maatregelen effect scoren is een toereikende monitoring noodzakelijk om meer inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de veehouderij, de dieren aantallen, de emissies, de berekende en, voor zover mogelijk, de ervaren overlast.

Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande registratiesystemen. Wel betekent dit een toename van de registratie van gegevens. Was voorheen de emissie per locatie voldoende, nu is dit per stal nodig om meer betrouwbare gegevens te verkrijgen. Ook zal worden onderzocht of de ontsluiting van de gegevens kan worden aangepast zodat de informatie voor alle inwoners van Venray beschikbaar is. Verder wordt onderzocht of er inmiddels meettechnieken (sensoren) beschikbaar zijn die voldoende inzicht geven over de luchtkwaliteit in het buitengebied.

4.6. Inzet toezicht en handhaving

Bij de verbetering van het woon- en leefklimaat wordt ingezet op een gezamenlijk proces samen met burger en ondernemer. Uitgangspunt is dat de ondernemer zijn verantwoording neemt en zijn bedrijf verplaatst als deze bij de kern ligt, investeert in aanpassing van oude stallen en de vergunning laat intrekken als hij stopt. De gemeente past daarvoor de geurverordening en het bestemmingsplan aan.

Als dit proces niet goed loopt is een actieve sturing van de gemeente noodzakelijk. Dan is bijvoorbeeld extra inzet van toezicht en handhaving nodig om de vergunning bij stoppende bedrijven in te trekken. Het intrekken van verouderde vergunningen kan tevens gezien worden als voorwerk dat wordt verricht in het kader van de actualisatie van het bestemmingsplan.

Ook wordt in de ateliers nadrukkelijk gevraagd om meer controle van locaties waar sprake is van verouderde stallen. Het gaat om toezicht en handhaving op het gebruik van technieken om overlast te voorkomen, over registratie van klachten en de vervolgacties.

5. De dialoog 2015 en ateliers 2017

Op initiatief en onder begeleiding van een raadswerkgroep Veehouderij heeft er in de periode tot de zomer 2015 een dialoog over de veehouderij in Venray plaatsgevonden (paragraaf 6.1.). Eén van de belangrijkste aanbevelingen was het opstellen van een visie voor de veehouderij. Ter voorbereiding van de visie hebben er in de maanden april tot en met juni 2017 hebben een vijftal ateliers plaatsgevonden. Voor deze ateliers nodigde de gemeente gericht een groot aantal ondernemers en inwoners uit, aangevuld met een aantal experts. Tijdens een drietal thematische werkateliers (paragraaf 6.2.) zijn issues die uit de dialoog veehouderij naar voren kwamen besproken en uitgewerkt tot aandachtspunten voor de visie. Deze zijn vervolgens nader besproken in een tweetal integrale werkateliers (paragraaf 6.3.). Verder is een burgerpanel naar haar mening gevraagd en tot slot is er voor alle inwoners van Venray een inloopbijeenkomst gehouden om alle resultaten te delen en reacties op te halen (paragraaf 6.4.).

5.1. De dialoog 2015

Op initiatief van de gemeenteraad van Venray zijn er in 2015 bijeenkomsten georganiseerd in het kader van de dialoog veehouderij. Aanleiding voor de maatschappelijke dialoog was de behoefte van de gemeenteraad om gezamenlijk met de inwoners van Venray de feiten, argumenten en standpunten rondom de (intensieve) veehouderij te verkennen. Dit in het licht van de verantwoording van de gemeenteraad om als volks vertegenwoordigend orgaan besluiten te nemen over het ruimtelijk en economische beleid ten aanzien van de veehouderij in de gemeente Venray.

De dialoog is vormgegeven door het houden van 3 bijeenkomsten in medio 2015. De dialoog heeft laten zien dat de (intensieve) veehouderij onder de deelnemers in Venray op draagvlak kan rekenen. Vanwege haar bijdrage aan de welvaart en omdat de sector geworteld is in de lokale samenleving. Tegelijkertijd kampt de sector met een imago probleem en is uit de sessies gebleken dat ook in de gemeente Venray groepen burgers zich zorgen maken over met name gezondheidsrisico's en overlast van de (intensieve) veehouderij. In het huidige beleid van de gemeente wordt daar in de ogen van een aantal burgers onvoldoende aandacht aan besteed. Ondernemers geven aan dat ze toekomstbestendig wil zijn: in balans met omgeving, milieu maar ook economisch vitaal. Veel deelnemers aan de dialoog vroegen om een betere balans. Om dit te bereiken is de betrokkenheid van alle spelers nodig; de burger, de ondernemer en de gemeente.

De raads werkgroep Dialoog veehouderij Venray heeft haar eindrapport in november 2015 aangeboden aan de gemeenteraad. <https://venray.raadsinformatie.nl/vergadering/213327/gemeenteraad+03-11-2015>

5.2. Thematische ateliers

Economie

De veehouderijsector in Venray kenmerkt zich door een grote concentratie van met name varkens- en kippenbedrijven met een bovengemiddelde omvang. Venray is een van de gemeenten met de meest grootschalige veehouderij van Nederland.

In Noord-Limburg is het aandeel van de agrofood sector (de hele keten) in de economie en in de werkgelegenheid groot. Het aandeel banen in de Agrofood is ruim 20% van alle banen. In de agrofood sector verdient de primaire producent naar verhouding weinig. Andere bedrijven in de keten creëren meerwaarde op het agrarisch product en kunnen daardoor naar verhouding meer verdienen. De meeste agrarische bedrijven zijn prijsnemers en gericht op kostprijsreductie waardoor de prijs van het primaire agrarische product altijd onder druk staat en bedrijven steeds groeien om efficiënter te kunnen produceren. Hierdoor is het al decennia zo dat grotere bedrijven ontstaan en dat het aantal bedrijven afneemt. Verwacht wordt dat dit beeld op hoofdlijnen zo blijft, al zullen er ook ondernemers zijn die een ander pad kiezen (niche- of kwaliteitsmarkt).

De concentratie van veehouderijbedrijven in Venray draagt bij aan een efficiënte bedrijfsvoering. Hierdoor is er een netwerk met korte lijnen tussen onder andere kennisinstituten, veevoer- en installatiebedrijven en de veehouderijen in Venray. In Venray zijn er echter ook veel bedrijven die het moeilijk hebben. De verwachting is dat hiervan een groot deel zal stoppen.

Ondernemers geven aan dat ruimte voor bedrijfsontwikkeling nodig is voor verduurzaming van veehouderijbedrijven en vermindering van overlast. Een aantal burgers vraagt zich af of het niet tijd wordt om het dierenaantal in Venray te bevriezen of te verminderen om zo de overlast terug te brengen. Zij stellen dat de waarde van hun woning vanwege overlast van nabij gelegen veehouderijen lager is.

Gezondheid en milieu

Ondanks dat er nog veel onduidelijk is over de gezondheidseffecten van de veehouderij zijn een aantal effecten op de gezondheid steeds nadrukkelijker in onderzoeken naar voren gekomen, zoals COPD-klachten bij omwonenden van veehouderijen en een verminderde longfunctie van inwoners in veedichte gebieden. Tegelijkertijd laten onderzoeken ook minder astma en minder allergie zien bij omwonenden rondom veehouderijen. De kennis op het gebied van gezondheid en veehouderij is nog volop in ontwikkeling. De vraag die daarmee samenhangt is of en hoe de gemeente (of een andere overheid) moet sturen om gezondheidsrisico's te beperken of dat het daar nog te vroeg voor is.

vooral om effecten op regionale schaal.

Vooral pluimveebedrijven stoten veel fijn stof uit (primair fijn stof). Fijn stof is een verzamelnaam voor in de lucht zwevende deeltjes die in de longen kunnen doordringen, vooral de kleinste deeltjes. Vooral pluimveebedrijven stoten veel fijn stof uit (primair fijn stof). In Venray zijn er lokaal hogere concentraties fijn stof rond pluimveebedrijven in het buitengebied bij Ysselsteyn, Oirlo en Castenray. Daarnaast wordt er ook fijn stof gevormd door de chemische reactie van gassen, zoals ammoniak uit stallen van veehouderijen (secundair fijn stof). Secundair fijnstof heeft een aandeel van circa 40% van de totale fijnstof-belasting. Daarmee dragen ook andere dier categorieën zoals melkveebedrijven bij aan de fijn stof belasting. Anders dan bij primair fj stof gaat het daarbij

De uitstoot van endotoxinen (onderdelen van bacteriën die vrijkomen bij het afsterven van organismen) hangt waarschijnlijk samen met de uitstoot van fijnstof. Het Rijk werkt aan een toetsingskader en rekenmodel voor endotoxinen. Beschikbaarheid van het rekenmodel en het toetsingskader is niet op korte termijn voorzien. Uitgaande van het een voorlopig rekenmodel dat is ontwikkeld in opdracht van de provincie Noord-Brabant, zijn er in Venray zo'n 180 woningen waar de concentratie endotoxinen hoger is dan de door de Gezondheidsraad geadviseerde toetswaarde.

Vanwege de grote concentratie intensieve veehouderij in delen van Venray, is de geurbelasting in enkele kernen en vooral in delen van het buitengebied van Venray erg hoog. Ook ten opzichte van andere gemeenten met veel intensieve veehouderijen. De gemeente kent normen m.b.t. de bescherming van woningen tegen geur van veehouderijen. Normen voor individuele veehouderijen die van belang zijn voor de vergunningverlening en normen m.b.t. de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen die worden betrokken in ruimtelijke plannen.

Overschrijding van geurnormen leidt niet tot een verplichte sanering van de geurbelasting. De geurbelasting is in de afgelopen periode gedaald maar de geurbelasting is in delen van de gemeente nog aanzienlijk hoger dan de gemeentelijke normen en ligt aanzienlijk boven de advieswaarden van de GGD. In het buitengebied van Venray zijn er zo'n 220 woningen gelegen in een gebied met een hoge cumulatieve geurbelasting en circa 140 woningen waar de geurbelasting van een veehouderij hoger is dan de individuele norm. In de bebouwde kom zijn de normen strenger en is het aantal overschrijdingen daarom ook hoger: meer dan 500 woningen met een hoge cumulatieve geurbelasting en een overschrijding van de individuele norm bij ongeveer 1000 woningen. De hoogste pieken in de geurbelasting zijn in het buitengebied van Venray te vinden.

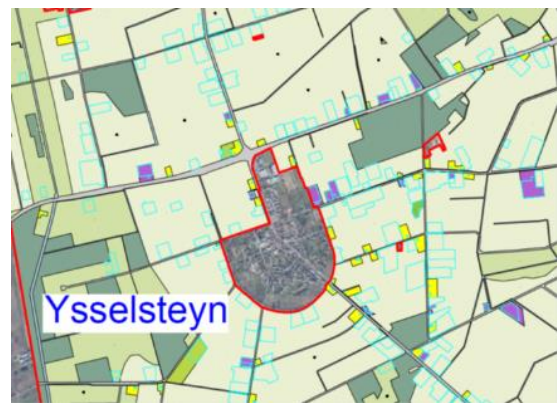
In het provinciaal omgevingsplan uit 2014 is aangegeven dat de provincie Limburg streeft naar steeds schonere stallen. De provincie stelt eisen m.b.t. de uitstoot van ammoniak: nieuwe stallen moeten emissiearm worden gebouwd en uiterlijk in 2030 moeten de stallen per veehouderij gemiddeld voldoen aan de scherpere eisen. De reductie van de ammoniakemissie door aanpassing van stallen kan samengaan met een reductie van de geur- en fijn stofemissie.

Ruimtelijke ordening

Vooraf de provincie Limburg stelt kaders voor het ruimtelijke beleid van de gemeente, zoals dat is of wordt vastgelegd in het bestemmingsplan buitengebied. Het provinciaal ruimtelijk beleid streeft sinds 2004 op een afwaartse beweging van de intensieve veehouderij rondom natuurgebieden (extensiveringsgebieden). Er is vanuit de provincie geen sturing op een afwaartse beweging rondom dorpen. Nieuwvestiging mag binnen de (zoekgebieden voor de) landbouwontwikkelingsgebieden. Voor grondgebonden veehouderijen gelden weinig beperkingen in ruimtelijke zin.

Momenteel wordt gewerkt aan regionale uitwerkingen van het POL 2014. De regionale uitwerking voor het landelijk gebied is in voorbereiding.

De gemeente mag aanvullend ruimtelijk sturen. Soepeler dan de kaders van de provincie mag niet, strenger wel. Het huidige ruimtelijk beleid van de gemeente Venray ligt in lijn met de provinciale kaders. Uitbreiding is onder voorwaarden mogelijk. De gemeente heeft geen aanvullende zoneringen of beperkingen opgenomen in haar bestemmingsplannen voor het buitengebied. De vraag die in dit werkatelier aan de orde is gesteld of de gemeente dat in de toekomst wel moet gaan doen. Zoals het beperken van uitbreidingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen rondom de dorpen of rondom clusters woningen in het buitengebied.

Als stallen van een veehouderij het einde van hun levensduur bereiken zou de veehouderij uit de omgeving van de dorpen beëindigd of verplaatst moeten worden. De gemeente moet dan aangeven waar ontwikkeling op langere termijn wel mogelijk is. Omdat er naar verwachting ook in Venray veel locaties vrij komen, is er draagvlak om voor de ontwikkeling van groeiende bedrijven zo veel mogelijk te laten plaatsvinden op bestaande goed gelegen bedrijven. Dat bestaande milieuvergunningen op “slapende locaties” zonder meer kunnen worden ingevuld wordt als een probleem ervaren als er sprake is van schaalvergroting op slecht gelegen locaties. Dat leidt tot verlies van draagvlak voor de veehouderij.

5.3. Integrale ateliers

Na de drie thematische werkateliers waar adviseurs en experts vooral kennis hebben uitgedeeld, werden tijdens het vierde en vijfde werkateliers de deelnemers bevroegd naar hun visie op de gewenste ontwikkeling van de veehouderij in Venray en de wijze waarop ontwikkelingen kunnen worden beïnvloedt in de gewenste richting.

Duidelijk is geworden dat de (intensieve) veehouderij in Venray onder de deelnemers van de werkateliers gemiddeld genomen geaccepteerd wordt. Veel deelnemers vragen om een bijstelling van het gemeentelijk beleid. Zij geven aan dat er behoefte is aan extra sturing van ontwikkelingen door de gemeente. Sturing op ontwikkelende veehouderijen, veehouderijen die stoppen of veehouderijen die te lang stilzitten.

Deelnemers aan de werkateliers geven aan dat ze het met name van belang vinden dat bedrijven op de juiste locaties ontwikkelen of komen te liggen zodat er weinig overlast ontstaat. Op de langere termijn is meer scheiding tussen de overblijvende locaties voor intensieve veehouderij en woningen het streven. Op de korte termijn moet dat vooral plaatsvinden in die dorpsranden waar er nu onvoldoende scheiding is en de blootstelling het hoogst. De gemeente moet stimuleren dat bedrijven in die zones hun productie verplaatsen naar gunstige locaties en oude stallen verdwijnen ten behoeve van het verminderen van de uitstoot. Bewoners in het buitengebied, recreanten en natuur mogen daarbij niet de dupe worden.

De meningen zijn verdeeld als het gaat om de vraag of nieuwvestiging van intensieve veehouderijen nog nodig en wenselijk is. En zo ja, of dat dan op een solitaire locatie in het buitengebied zou mogen zijn, geclusterd of op een bedrijventerrein. De aanwezigen zijn het er wel over eens dat het (her)benutten van bestaande locaties de voorkeur heeft. Doorontwikkeling van slecht gelegen locaties moet worden voorkomen.

Het gebruik van de beste technieken om overlast te verminderen moet beloond worden, bijvoorbeeld door meer ontwikkelruimte. Stallen met veel uitstoot zijn slecht voor het imago van de sector. Verantwoord produceren (zonder overlast en met voldoende aandacht voor het welzijn van de dieren en een goede inpassing) moet, als ondernemers dat niet al uit zich zelf doen, afgedwongen kunnen worden zodat alle ondernemers hetzelfde speelveld hebben. Rechten zouden niet onbeperkt geldig moeten zijn als invulling van oude rechten leidt tot nieuwe knelpunten.

De deelnemers aan de werkateliers zijn er duidelijk over dat dieren aantallen in Venray mogen toenemen als de overlast naar beneden gaat en nieuwe overlast wordt voorkomen. In gebieden waar de overlast al te hoog is, moet een ontwikkeling gepaard gaan met een afname van de overlast. Uiteindelijk moet er overal in Venray een acceptabel niveau qua woon- en leefmilieu zijn, waarbij er sprake kan zijn van verschillen tussen gebieden. Er moeten concrete doelen worden gesteld. Met een ambitieus en haalbaar tijdpad.

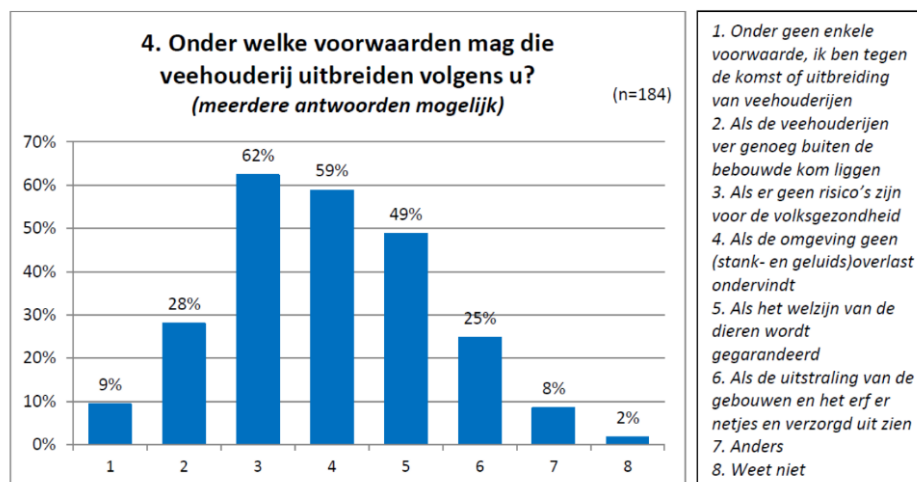
Ondernemers, burgers en gemeente moeten vaker maatwerkoplossingen zoeken. Daarbij beseffende dat het voeren van dialoog niet altijd zal leiden tot een door iedereen gedragen keuze. De gemeente zal dan een keuze moeten maken.

5.4. De mening van de inwoners

Burgerpanel

De meningen van de deelnemers aan de werkateliers worden voor een belangrijk deel onderschreven door de ruim 180 inwoners die deelnemen in het burgerpanel van onderzoeksbureau Toponderzoek. Bijna 60% van de ondervraagden vindt dat veehouderijen een onmisbaar onderdeel van de gemeente Venray zijn. Minder dan 20% is daar niet mee eens, de overige 20% is neutraal. Als er geen risico's zijn voor de volksgezondheid, de omgeving geen stank- en/of geluidsoverlast ondervindt en er garanties zijn voor het welzijn van de dieren, mogen de veehouderijen volgens een groot aantal leden van het burgerpanel uitbreiden

Stel een veehouderij in Venray wil uitbreiden via de bouw van extra stallen.

Bron: enquête visie veehouderij Venray, Toponderzoek, juni 2017

Inloopbijeenkomst

Op dinsdag 26 september was er een inloopavond in het kader van de Visie Veehouderij Venray. Met een presentatie van de resultaten van de ateliers die in de periode april tot en met juni zijn gehouden. De bezoekers gingen in gesprek met wethouders, leden van de raads werkgroep en met elkaar over de gewenste ontwikkeling van de veehouderij in Venray. Aandachtspunten van die avond waren:

- Hoe zorgen we ervoor dat de uitstoot van emissies door de veehouderij in Venray voldoende snel daalt en dat bestaande overlast afneemt?
- Hoe zorgen we voor minder veehouderijen bij de dorpen en waar is er wel ruimte voor ontwikkeling?
- Hoe gaan we om met rechten op locaties waar ontwikkeling niet gewenst is?